

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Міжнародні норми та звичаї у сфері торгівлі послугами

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 242 "Туризм"

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою туризму, протокол № 12 від 30.03.2016 р.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Брусільцева Г.М.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
“25” квітня 2016 року, протокол №9

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні норми та звичаї у сфері торгівлі послугами» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 242 "Туризм".

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система правових відносин стосовно регулювання міжнародних відносин у сфері торгівлі послугами, підстави виникнення та здійснення міжнародних правових норм.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення дисципліни "Міжнародні норми та звичаї у сфері торгівлі послугами" базується на загальних знаннях основ теорії держави і права, конституційного, адміністративного та кримінального права.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальні положення міжнародного права в сфері торгівлі послугами
2. Особлива частина міжнародного права у сфері торгівлі послугами

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні норми та звичаї у сфері торгівлі послугами» є засвоєння особливостей та основних понять, категорій, інститутів та галузей міжнародного права; закономірностей розвитку міжнародних відносин у сфері торгівлі послугами тощо.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародні норми та звичаї у сфері торгівлі послугами» є теоретичне та практичне засвоєння основних понять, сутності та особливостей міжнародного права; системи джерел міжнародного права; принципів міжнародного права; поняття та специфічних особливостей права міжнародних договорів; особливостей вирішення міжнародних спорів; загальних питань державної території та інших просторів у міжнародному праві; предмету регулювання окремих галузей міжнародного права.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі освітньо-наукового ступеня "доктор філософії" набувають таких компетентностей:

здатність визначити предмет регулювання міжнародного права, уявити зміст та сутність міжнародного права та його місце в системі права;

здатність відокремлювати та порівнювати правовий статус суб'єктів міжнародного права, визначати підстави виникнення правонаступництва держав у відношенні договорів, державної власності архівів та боргів;

здатність застосовувати норми міжнародного права при вирішенні існуючих питань;

здатність врегульовувати конфліктні ситуації, що виникають між суб'єктами міжнародного права на підставі міжнародно-правових актів;

здатність формувати та укладати міжнародні договори між суб'єктами міжнародного права;

здатність визначати підстави для застосування міжнародної відповідальності та

уникати правопорушень в професійній діяльності;

здатність визначати порядок призначення дипломатичних та консульських представників;

здатність визначати юридичний статус міжнародних організацій;

здатність відрізняти території за їх основними ознаками;

Здатність виявляти порушення прав та свобод людини згідно з національними та міжнародними актами;

здатність використовувати інформацію, яка міститься в різноманітних джерелах правового регулювання міжнародних економічних відносин з метою поліпшення стану розвитку діяльності підприємства;

здатність визначати порядок використання морських та територіальних вод, виключної економічної зони та континентального шельфу іноземними судами.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин 5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні положення міжнародного права в сфері торгівлі послугами

Тема 1. Історія становлення і розвитку міжнародного права

1.1. Історія і наука міжнародного права.

1.2. Міжнародне право стародавнього світу.

Міжнародне право в міжнародних відносинах стародавнього світу. Головні інститути міжнародного права стародавніх індійських і китайських держав, держав Дворіччя і Єгипту, Греції і Риму.

Становлення міжнародного права в епоху середньовіччя. Інститути міжнародного права середньовіччя.

1.3 Міжнародне право в Середні століття (з V ст. до Вестфальського миру 1648 р.).

Міжнародне право в перехідний період від середньовіччя до Нового часу. Вестфальський мир 1648р., його значення для розвитку міжнародного права.

1.4. Міжнародне право з 1648 року до 1815 року.

Вплив Великої французької та інших буржуазних революцій на розвиток міжнародного права. Віденський конгрес 1815р.

1.5. Міжнародне право з 1815 року до закінчення Першої світової війни.

Паризький конгрес 1856р., Берлінський конгрес 1878р., Берлінська конференція 1884 – 85 р.р., Гаагські мирні конференції 1899 і 1907 р.р.. Міжнародне право у вигляді засобу фактичного закріплення поділу світу і колоніальних загарбань. Перша світова війна і міжнародне право.

1.6. Міжнародне право з 1919 року до створення ООН. Сучасне міжнародне право.

Паризькі мирні угоди 1919 – 1920 р.р. Ліга Націй. Генуезька конференція 1922р. Локарнська конференція 1925р.. Пакт Келлога-Бріана. Конвенція про визначення агресії 1933р.. Мюнхенська угода 1938р.. Радянсько-німецький пакт (так званий "пакт Ріббентропа і Молотова" і таємні протоколи до нього.

Війна Радянського Союзу з Фінляндією (1939р.) і виключення СРСР з Ліги Націй (14.12.1939р.).

Друга світова війна і міжнародне право. Вашингтонська декларація 1942р. Московська, Тегеранська (1943р.), Ялтинська і Берлінська (1945р.) конференції та їх рішення. Нюрнберзький і Токійський трибунали. Конференція Об'єднаних Націй в Сан-Франціско та Потсдамська конференції і їх значення для розвитку міжнародного права.

Утворення Організації Об'єднаних Націй, Статут ООН. Мирні договори 1947р.. Мирне врегулювання проблем з Німеччиною і Японією.

Тема 2. Поняття, предмет, методи та система міжнародного права в сфері торгівлі послугами

2.1. Поняття міжнародного права в сфері торгівлі послугами та сучасні його доктрини.

Загальні доктрини правової природи міжнародного права. Співвідношення міжнародного публічного права та міжнародного приватного права. Поняття міжнародного права в сфері торгівлі послугами як навчальної дисципліни та галузі права.

2.2. Предмет міжнародного права в сфері торгівлі послугами.

Предмет правового регулювання міжнародного права. Співвідношення предмету міжнародного права в сфері торгівлі послугами. з предметом правового регулювання міжнародного публічного права та міжнародного приватного права.

2.3. Методи міжнародного права в сфері торгівлі послугами..

Загальні методи правового регулювання міжнародного права. Імперативний та диспозитивний методи правового регулювання. Колізійний метод правового регулювання та його особливості. Матеріально-правовий метод правового регулювання та його відображення в основних міжнародних договорах.

2.4. Система міжнародного права в сфері торгівлі послугами..

Система міжнародного права в сфері торгівлі послугами.. Загальні підходи до визначення системи міжнародного права в сфері торгівлі послугами.. Загальна та спеціальна частина міжнародного права в сфері торгівлі послугами.

2.5. Інститути міжнародного права в сфері торгівлі послугами..

Загальні положення про інститути. Основні інститути міжнародного права в сфері торгівлі послугами..

Тема 3. Джерела міжнародного права у сфері торгівлі послугами

3.1. Поняття та система джерел міжнародного економічного права в сфері торгівлі послугами.

Визначення джерел права. Поняття джерел міжнародного права в сфері торгівлі послугами. Основні джерела правового регулювання міжнародного права в сфері торгівлі послугами. . Внутрішнє законодавство країн світу як джерело міжнародного права в сфері торгівлі послугами..

3.2. Міжнародний договір у системі джерел міжнародного права в сфері торгівлі послугами.

Поняття міжнародного договору як джерела міжнародного права в сфері торгівлі послугами. Положення Закону України "Про міжнародні договори України". Дія міжнародного договору на території України. Основні види міжнародних договорів.

3.3. Міжнародний звичай як джерело міжнародного права в сфері торгівлі послугами.

Гене́за становлення звичаєвого права. Особливості застосування правового звичаю як джерела міжнародного економічного права. Поняття звичаю. Торгові звичаї.

3.4. Рішення міжнародних організацій та міжнародних судів та їх значення як джерел міжнародного економічного права в сфері торгівлі послугами.

Поняття та значення прецедентного права як джерела правового регулювання міжнародних відносин. Судовий прецедент. Адміністративний прецедент

Тема 4. Принципи міжнародно-правового регулювання міжнародних відносин в сфері торгівлі послугами.

4.1. Поняття та система принципів міжнародного права в сфері торгівлі послугами.

Поняття принципів права, їх значення для побудування правових норм. Поняття принципів міжнародного права в сфері торгівлі послугами. Система принципів міжнародного права в сфері торгівлі послугами.

4.2. Значення та місце загальних міжнародно-правових принципів в нормативній системі міжнародно-правового регулювання міжнародних відносин в сфері торгівлі послугами.

Поняття загальних принципів міжнародного права в сфері торгівлі послугами. Принцип законності. Принцип юридичної рівності держав. Принцип поваги прав та свобод людини та громадянина. Принцип державного суверенітету.

4.3. Нормативне закріплення принципів міжнародно-правового регулювання міжнародних економічних відносин та юридичний зміст деяких спеціальних принципів міжнародного права в сфері торгівлі послугами.

Система міжнародних нормативно-правових актів, що передбачають основні принципи міжнародних економічних відносин. Європейська конвенція про права людини. Хартія економічних прав та обов'язків держав. Статут Організації об'єднаних націй.

Тема 5. Держави як суб'єкти міжнародного економічного права.

5.1. Правовий статус держави як суб'єкта міжнародного економічного права.

Поняття та основні ознаки держави. Відмінні риси держави та державоподібних утворень. Територія. Населення. Апарат управління держави. Особливості правового статусу держави як суб'єкта міжнародних економічних відносин. Держава як комерційний суб'єкт.

5.2. Імунітет держави.

Поняття та загальна характеристика імунітету держави. Особливості використання державою свого імунітету. Проблемні питання імунітету держав. Основні теорії державного імунітету.

5.3. Види імунітетів держави.

Загальна характеристика видів державного імунітету. Судовий імунітет держави. Майновий імунітет держави. Імунітет держави від попереднього забезпечення позову. Імунітет держави від примусового виконання судового рішення.

5.4. Основні доктрини імунітету держави.

Загальні наукові підходи до визначення імунітету держав. Теорія абсолютного імунітету. Теорія функціонального імунітету. Обмеження імунітету держави.

5.5. Міжнародно-правове регулювання імунітету держави.

Нормативно-правові акти міжнародного характеру, що регулюють питання наявності та використання імунітету держав. Статут ООН. Статут Міжнародного суду ООН.

Тема 6. Міжнародні економічні організації.

6.1. Поняття міжнародної економічної організації та її правовий статус.

Гене́за виникнення та становлення міжнародних економічних організацій. Завдання та цілі міжнародних економічних організацій. Правовий статус міжнародної організації як суб'єкта міжнародних економічних відносин.

6.2. Міжнародні економічні організації в системі ООН.

Виникнення та становлення Організації об'єднаних націй. Основні завдання та цілі ООН, її правовий статус. Правовий статус Економічної і Соціальної Ради (ЕКОСОП). Міжнародний валютний фонд (МВФ). Міжнародна морська організація (ММО). Міжнародна організація цивільної авіації (МОЦА). Міжнародна організація праці (МОП). Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ).

6.3. Міжнародні фінансово-кредитні організації.

Поняття та правовий статус міжнародних фінансово-кредитних організацій. Міжнародний валютний фонд. Група світового банку. Банк міжнародних розрахунків. Організації з регулювання зовнішньої заборгованості. Регіональні банки.

6.4. Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК) та інші спеціалізовані міжнародні економічні організації.

Правовий статус, завдання та цілі ОПЕК. Правовий статус, етапи створення, завдання та цілі Світової організації торгівлі (СОТ). Загальна характеристика Генеральної угоди про тарифи та торгівлю.

6.5. Регіональні економічні організації.

Загальна характеристика Регіональних економічних організацій. Співдружність Незалежних Держав (СНД). Євразійське економічне співтовариство (ЄврАзЕС). ГУУАМ.

Тема 7. Транснаціональні корпорації і міжнародно-правове регулювання їх діяльності.

7.1. Роль транснаціональних корпорацій у системі міжнародних економічних відносин.

Загальна характеристика, поняття та види транснаціональних корпорацій. Проблемні питання діяльності транснаціональних корпорацій. Роль транснаціональної корпорації в міжнародних економічних відносинах. Загальна характеристика найвідоміших транснаціональних корпорацій.

7.2. Міжнародно-правове регулювання діяльності транснаціональних корпорацій.

Проблемні питання правового регулювання діяльності транснаціональних корпорацій. Застосування загальних колізійних законів до діяльності транснаціональних корпорацій. Матеріально-правові норми, присвячені діяльності транснаціональних корпорацій. Особливості Кодексу поведінки транснаціональної корпорації.

Тема 8. Міжнародні економічні договори.

8.1. Поняття та значення міжнародних економічних договорів.

Поняття міжнародного економічного договору. Загальна характеристика відносин, що відносяться до предмету міжнародного економічного договору. Значення міжнародного договору як основного регулятора міжнародних економічних відносин.

8.2. Види договорів та угод.

Основні види міжнародних економічних договорів, їх загальна характеристика. Односторонні міжнародні економічні договори. Міжнародні економічні угоди.

8.3. Торговельні договори.

Поняття та загальна характеристика міжнародних торговельних договорів. Предмет, сторони та істотні умови міжнародних торговельних договорів. Порядок

укладання, зміни та припинення міжнародного торговельного договору. Застосування правил інтерпретації торговельних термінів Інкотермс 2010.

8.4. Контингентні угоди.

Поняття та загальна характеристика контингентної угоди. Предмет, сторони, істотні умови контингентної угоди. Порядок укладання, зміни та припинення контингентної угоди.

8.5. Кредитні угоди.

Поняття та загальна характеристика кредитних угод. Предмет, сторони та істотні умови кредитних угод. Порядок укладання, зміни та припинення кредитних угод.

8.6. Угоди про міжнародні розрахунки.

Поняття та загальна характеристика угод про міжнародні розрахунки. Предмет, сторони та істотні умови угод про міжнародні розрахунки. Порядок укладання, зміни та припинення угод про міжнародні розрахунки.

8.7. Довготермінові комплексні угоди про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво.

Поняття та загальна характеристика довготермінових комплексних угод про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво. Предмет, сторони та істотні умови довготермінових комплексних угод про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво. Порядок укладання, зміни та припинення довготермінових комплексних угод про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво.

8.8. Міжнародні товарні угоди.

Поняття та загальна характеристика міжнародної товарної угоди. Предмет, сторони та істотні умови міжнародної товарної угоди. Порядок укладання, зміни та припинення міжнародної товарної угоди.

8.9. Міжнародний факторинг.

Поняття та загальна характеристика міжнародного факторингу. Предмет, сторони та істотні умови міжнародного факторингу. Порядок укладання, зміни та припинення міжнародного факторингу.

8.10. Міжнародний форфейтинг.

Поняття та загальна характеристика міжнародного форфейтингу. Предмет, сторони та істотні умови міжнародного форфейтингу. Порядок укладання, зміни та припинення міжнародного форфейтингу.

8.11. Міжнародний фінансовий лізинг.

Поняття та загальна характеристика міжнародного фінансового лізингу. Предмет, сторони та істотні умови міжнародного фінансового лізингу. Порядок укладання, зміни та припинення міжнародного фінансового лізингу.

Тема 9. Забезпечення виконання зобов'язань, що впливають з міжнародних економічних договорів.

9.1. Загальна характеристика правового забезпечення зобов'язань і засобів розв'язання міжнародних економічних спорів.

Принцип добросовісного виконання зобов'язань. Засоби та методи забезпечення зобов'язань в міжнародних економічних відносинах. Засоби розв'язання міжнародних економічних спорів. Переговори, "добрі послуги", "човникова дипломатія".

9.2. Міжнародний суд і міжнародний арбітраж.

Загальна характеристика Міжнародного суду та Міжнародного арбітражу. Положення Закону України "Про міжнародний арбітраж". Категорія справ, підсудних Міжнародному арбітражу. Порядок розгляду справ в Міжнародному арбітражному суді. Рішення міжнародного арбітражу. Порядок та підстави оскарження рішення міжнародного арбітражу.

9.3. Міжнародний суд ООН.

Правовий статус Міжнародного суду ООН. Загальна характеристика Статуту Міжнародного суду ООН. Компетентність та підсудність Міжнародного суду ООН. Подання заяви до Міжнародного суду ООН. Порядок розгляду справ в міжнародному суді ООН. Рішення міжнародного суду ООН.

9.4. Рада Безпеки ООН.

Правовий статус Ради Безпеки ООН. Категорія справ, що належить до розгляду Ради Безпеки ООН. Рішення Ради Безпеки ООН.

9.5. Співдружність Незалежних Держав.

Правовий статус Економічного Суду СНД. Компетентність та підсудність Економічного Суду СНД. Подання заяви до Економічного Суду СНД. Порядок розгляду справ в Економічному Суді СНД. Рішення Економічного Суду СНД.

9.6. Міжнародний арбітраж.

Положення Закону України "Про міжнародний арбітраж". Категорія справ, підсудних Міжнародному арбітражу. Порядок розгляду справ в Міжнародному арбітражному суді. Рішення міжнародного арбітражу. Порядок та підстави оскарження рішення міжнародного арбітражу.

Змістовний модуль 2 Особлива частина міжнародного права у сфері торгівлі послугами

Тема 10. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

10.1. Значення та правові засади правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Загальні положення про зовнішньоекономічну діяльність в Україні. Значення зовнішньоекономічної діяльності для економічного піднесення країни. Види зовнішньоекономічної діяльності. Загальна характеристика Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність".

10.2. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Загальна характеристика та система органів, уповноважених здійснювати державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Правовий статус Кабінету Міністрів України. Правовий статус Верховної Ради України. Правовий статус Національного банку України.

Тема 11. Міжнародне торговельне право.

11.1. Характеристика міжнародного торговельного права.

Поняття, загальна характеристика Міжнародного торговельного права, його місце в системі Міжнародного права. Предмет правового регулювання міжнародного торговельного права. Методи правового регулювання міжнародного торговельного права.

11.2. Принципи міжнародної торгівлі.

Загальна характеристика та система принципів міжнародного торговельного права. Принципи міжнародної торгівлі, які передбачені положеннями ГАТТ. Принципи міжнародної торгівлі, передбачені в заключному акті Конференції ООН з торгівлі та розвитку. Співвідношення принципу недискримінація та принципу найбільшого сприяння.

11.3. Міжнародні торговельні договори.

Загальна характеристика міжнародних торговельних договорів. Основні міжнародні договори в сфері торгівлі, що було укладено між Україною та країнами світу.

Тема 12. Міжнародне валютне право.

12.1. Поняття та джерела міжнародного валютного права.

Поняття міжнародного валютного права. Предмет та методи правового регулювання міжнародного валютного права. Загальна характеристика основних джерел міжнародного валютного права.

12.2. Організаційно-правовий механізм міжнародної валютної системи.

Поняття та основні аспекти міжнародної валютної системи. Загальна характеристика організаційно-правового механізму міжнародної валютної системи.

12.3. Європейська валютна система.

Поняття та загальна характеристика Європейської валютної системи. Екю. Курсово-інтервенційний механізм. Кредитний механізм.

12.4. Міжнародні валютно-кредитні відносини.

Загальна характеристика та види міжнародних валютно-кредитних відносин. Уніфіковані правила і звичаї для документальних акредитивів – їх загальна характеристика

Тема 13. Міжнародне транспортне право.

13.1. Поняття та джерела міжнародного транспортного права.

Поняття міжнародного транспортного права. Предмет та метод правового регулювання міжнародного транспортного права. Загальна характеристика основних джерел міжнародного транспортного права.

13.2. Основи міжнародно-правового регулювання видів транспорту.

Загальна характеристика міжнародно-правового регулювання видів транспорту. Загальні питання про чартер, фрахт та коносамент. Правосуб'єктність іноземних суден на території України та суден України за кордоном.

13.3. Міжнародно-правове регулювання річкових перевезень.

Загальні засади міжнародно-правового регулювання річкових перевезень. Правовий статус прикордонної річки, міжнародної річки та історичних річок. Система нормативно-правових актів, присвячених правовому регулюванню річкових перевезень. Конвенція про уніфікацію окремих принципів щодо відповідальності при зіткненні річкових суден.

13.4. Міжнародно-правове регулювання залізничних перевезень.

Загальні засади міжнародно-правового регулювання залізничних перевезень. Система нормативно-правових актів, присвячених правовому регулюванню залізничних перевезень. Угода про міжнародні залізничні перевезення.

13.5. Міжнародно-правове регулювання повітряних перевезень.

Загальні засади міжнародно-правового регулювання повітряних перевезень. Система нормативно-правових актів, присвячених правовому регулюванню повітряних перевезень. Міжнародна асоціація повітряного транспорту.

13.6. Міжнародно-правове регулювання автомобільних перевезень.

Загальні засади міжнародно-правового регулювання автомобільних перевезень. Система нормативно-правових актів, присвячених правовому регулюванню автомобільних перевезень.

Тема 14. Міжнародне митне право.

14.1. Поняття міжнародного митного права і його місце в системі міжнародного економічного права.

Поняття міжнародного митного права. Предмет та методи правового регулювання міжнародного митного права. Митна територія. Загальний порядок проведення митного та прикордонного контролю.

14.2. Джерела міжнародного митного права.

Загальна характеристика та система джерел міжнародного митного права. Загальна характеристика Митного кодексу України.

14.3. Організаційно-правові форми міжнародного митного співробітництва.

Загальна характеристика організаційно-правових форм митного співробітництва. Правовий статус Митного Союзу. Основні міжнародні договори України в частині митних відносин. Принцип недоторканості кордонів. Вільні економічні зони. Магазин безмитного продажу.

14.4. Міжнародно-правове регулювання в галузі митного співробітництва.

Правовий статус Митного Союзу. Основні міжнародні договори України в частині митних відносин. Принцип недоторканості кордонів. Вільні економічні зони. Магазин безмитного продажу.

Тема 15. Міжнародно-правове регулювання співробітництва у промисловості та сільському господарстві.

15.1. Загальносвітові тенденції розвитку промисловості та сільського господарства.

Загальна характеристика та значення співробітництва в галузі промисловості та сільського господарства. Основні тенденції розвитку співробітництва України з країнами світу в галузі промисловості та сільського господарства. Вплив співробітництва в галузі промисловості та сільського господарства на розвиток економіки країн.

15.2. Правове регулювання міжнародного співробітництва у промисловості.

Загальна характеристика нормативно-правових актів, присвячених правовому регулюванню співробітництва в галузі промисловості та сільського господарства. Основні міжнародні угоди України з країнами світу в частині співробітництва в галузі промисловості та сільського господарства.

Тема 16. Правове регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва.

16.1. Розвиток науки як чинники економічного піднесення держави.

Гене́за становлення та розвиток науки в країнах світу. Науково-технічна революція – визначення, загальна характеристика та значення. Вплив розвитку науки на економічний розвиток країн світу.

16.2. Значення міжнародного науково-технічного співробітництва.

Загальна характеристика та значення науково-технічного співробітництва. Основні тенденції розвитку науково-технічного співробітництва України з країнами світу. Вплив науково-технічного співробітництва на розвиток економіки країн.

16.3. Правове регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва.

Загальна характеристика нормативно-правових актів, присвячених правовому регулюванню науково-технічного співробітництва. Основні міжнародні угоди України з країнами світу в частині науково-технічного співробітництва.

3. Рекомендована література

3.1. Основна

1. Ануфриева Л. П. Международное частное право : учебник / Л. П. Ануфриева. – Т. 1. – М. : Изд. БЕК, 2002. – 288 с.

2. Ануфриева Л. П. Международное частное право : учебник / Л. П. Ануфриева. – Т. 2. – М. : Изд. БЕК, 2002. – 656 с.

3. Ануфриева Л. П. Международное частное право: учебник / Л. П. Ануфриева. – Т. 3. – М. : Изд. БЕК, 2003. – 768 с.
4. Белов А. П. Международное предпринимательское право : учебн. пособ. / А. П. Белов. – М. : Юстициформ, 2001. – 336 с.
5. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24 липня 1971 р. // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2006 р. – № 5. – С. 320.
6. Богуславский М. М. Международное частное право : учебн. пособ. / М. М. Богуславский. – М. : Юристь, 2001. – 604 с.
7. Боярська З. І. Міжнародне комерційне право : навч. посібн. / З. І. Боярська. – К. : КНЕУ, 2001. – 143 с.
8. Гаврилов В. В. Международное частное право : курс лекций / В. В. Гаврилов. – М. : Былина, 2001. – 270 с. 52
9. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 21–22 – Ст. 144.
10. Жушман В. П. Міжнародне приватне право : підручник / В. П. Жушман, І. А. Шуміло. – Х: Право, 2011. – 320 с.
11. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995 р. – № 47. – Ст. 349.
12. Кодекс международного частного права (Кодекс Бустаманте) (Приложение к Конвенции о международном частном праве, вступившей в силу 25 ноября 1928 г.) // Журнал международного частного права. – 1994. – № 3(5). – С. 18.
13. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.1958 р. // Офіційний вісник України. – 2004 р. – № 45. – С. 329.
14. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14.07.1967 р. // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 1990 р. – № 1. – С. 310.
15. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів документ від 14.06.1974 р. // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2004 р. – № 4. – С. 520.
16. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів від 19.05.1956 р. // Офіційний вісник України. – 2006 р. – № 34. – С. 20.
17. Конвенция ООН о международных смешанных перевозках грузов от 1980 г. // Международное частное право: Сб. док. – М., 1997. – С. 85.
18. Конвенція про транснаціональні корпорації від 06.03.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999 р. – № 36. – Ст. 323.
19. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28.05.1999 // Офіційний вісник України. – 2009 р. – № 33. – С. 169.
20. Конституція України : закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2598.

21. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 1990 р. – № 1. – С. 348.
22. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 32. – С. 9.
23. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків від 15 червня 1957 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000 р. – № 35. – Ст. 284.
24. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20.03.1883 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 1990 р. – № 1. – С. 320.
25. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг : закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.
26. Про інформацію : закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48 – Ст. 650.
27. Повітряний кодекс України від 04 травня 1993 р. № 3167-XII. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 25. – Ст. 274.
28. Про зовнішньоекономічну діяльність: закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XH. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
29. Про інвестиційну діяльність: закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646.
30. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: закон України від 04 лютого 1994 р. № 3929-XII. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 23. – Ст. 161.
31. Про міжнародний комерційний арбітраж: закон України від 24 лютого 1994 р. № 4002-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 25. – Ст. 198.
32. Про режим іноземного інвестування: закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
33. Про державну виконавчу службу: закон України від 24 березня 1998 р. № 202/98-ВР. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 36-37. – Ст. 243.
34. Про громадянство України: закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
35. Про міжнародне приватне право: закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.
36. Сергієнко В. В. Міжнародне економічне право : навч. посібн. / В. В. Сергієнко, К. О. Жирнова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 260 с.
37. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.
38. Сидор В. Д. Міжнародне економічне право : навч. посібн. / В. Д. Сидор. – К. : Дакор, 2010. – 248 с.

39. Страсбурзька угода про міжнародну патентну класифікацію від 24 березня 1971 р. // Офіційний вісник України. – 2010 р. – № 25. – С. 160.

40. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 44. – Ст. 356.

41. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40. – Ст. 492.

3.2. Додаткова

42. Вилкова Н. Г. Исторические аспекты унификации права между-народных контрактов / Н. Г. Вилкова // Хозяйство и право. – 1997. – № 6. – С. 139-147.

43. Вилкова Н. Г. Унификация коллизионных норм в странах СНГ / Н. Г. Вилкова // Хозяйство и право. – 1998. – № 10. – С. 91.

44. Вилкова Н. Г. Унификация коллизионных норм в сфере между-народных коммерческих контрактов / Н. Г. Вилкова // Хозяйство и право. – 1997. – № 11. – С. 131-135.

45. Виноградова Г. В. Інвестиційний позиковий кредитний договір у правовому регулюванні зовнішньоекономічних відносин / Г. В. Виноградова // Суспільство. Держава. Право. – 2003. – № 3. – С. 6-10.

46. Войтович С. А. О делении международного права на публичное и частное / С. А. Войтович // Український часопис міжнародного права. – 2002. – № 3. – С. 67-72.

47. Галущенко Г. В. Особливості колізійних норм міжнародних договорів України про правову допомогу / Г. В. Галущенко // Держава і право: Збірник наукових праць / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2000. – № 5. – С. 362–365.

48. Діковська І. А. Колізійні питання договору повітряного чартеру в міжнародному приватному праві / І. А. Діковська // Вісник: Юридичні науки. Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. – 2002. – № 45-48. – С. 64–68.

49. Довгерт А. С. 110 років Гаазькій конференції з міжнародного приватного права / А. С. Довгерт // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2003. – № 2. – С. 52–61.

50. Довгерт А. С. Гармонізація цивільного (приватного) права в Європі / А. С. Довгерт // Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом: Матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, жовтень 1998 р. – К., 1998. – С. 237–240.

51. Довгерт А. С. Международное частное право Украины: итоги развития за 12 лет независимости / А. С. Довгерт // Суспільство. Держава. Право. – 2003. – № 3. – С. 11–21.

52. Доронина Н. Г. Унификация и гармонизация права в условиях экономической интеграции государств / Н. Г. Доронина // Право и экономика. – 1997. – № 17–18. – С. 84–91.

53. Дюжева О. А. Проблемы законодательства о международном усыновлении / О. А. Дюжева // Государство и право. – 1995. – № 6. – С. 40–47.
54. Ерпылева Н. Ю. Международный гражданский процесс: основные проблемы современного развития / Н. Ю. Ерпылева // Адвокат. – 2004. – № 2. – С. 69–81.
55. Ерпылева Н. Ю. Международный коммерческий арбитраж в международном частном праве: проблемы и перспективы современного развития / Н. Ю. Ерпылева // Право и политика. – 2004. – № 4. – С. 51–67.
56. Ерпылева Н. Ю. Международный коммерческий арбитраж в международном частном праве: проблемы и перспективы современного развития / Н. Ю. Ерпылева // Право и политика. – 2004. – № 5. – С. 73–85.
57. Жильцов А. Л. Проблема применения императивных норм третьих стран в европейском международном частном праве / А. Л. Жильцов // Законодательство и экономика. – 1997. – № 23-24. – С. 37–42.
58. Захарченко Т. Г. Процесуальні підстави оспорування рішення Міжнародного комерційного арбітражу і правові наслідки його скасування / Т. Г. Захарченко // Суспільство. Держава. Право. – 2003. – Вип. 3. – С. 70–74.
59. Звеков В. П. Развитие законодательства о международном частном праве / В. П. Звеков, Н. И. Марышева // Российское право. – 1997. – № 1. – С. 129–130.
60. Іщук А. М. Деякі аспекти проблеми кваліфікації в міжнародному приватному праві / А. М. Іщук // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – 2003. – № 49. – С. 49–51.
61. Кабатова Е. В. Деликты в международном частном праве / Е. В. Кабатова // Государство и право. – 1992. – № 9. – С. 100–107.
62. Кисіль В. І. Актуальні проблеми кодифікації міжнародного приватного права / В. І. Кисіль // Український часопис міжнародного права. – 2002. – № 3. – С. 5–26.
63. Кисіль В. І. Актуальні проблеми кодифікації міжнародного приватного права / В. І. Кисіль // Український часопис міжнародного права. – 2002. – № 4. – С. 5–16.
64. Кисіль В. І. Категорія публічного порядку в міжнародному приватному праві / В. І. Кисіль // Держава і право: Збірник наукових праць. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2001. – № 10. – С. 437–445.
65. Кисіль В. І. Судова практика як чинник розвитку норм та інститутів міжнародного приватного права / В. І. Кисіль // Вісник Верховного Суду України. – 2001. – № 3. – С. 28–30.
66. Кичигина И. Л. Коллизии в международном частном праве: метод регулирования / И. Л. Кичигина // Вестник МГУ. – 1987. – № 6. – С. 78–84.

67. Королев А. Е. Национальность юридических лиц. Современный аспект / А. Е. Королев // Юрист. – 2001. – № 7. – С. 22–25.

68. Короткий Т. Р. Гражданская ответственность за ущерб от загрязнения морской среды / Т. Р. Короткий // Економіко-правові аспекти розвитку транспортних систем: Збірник наукових праць. – Одеса : Латстар, 2002. – № 2. – С. 102–116.

69. Косовская В. А. Особенности международных транспортных обязательств и их место в системе международного частного права / В. А. Косовская // Транспортное право. – 2004. – № 1. – С. 36–39. 70. Коссак В. М. Застосування Віденської конвенції про міжнародний договір купівлі-продажу в національному законодавстві України / В. М. Коссак // Український часопис міжнародного права. – 1994. – № 1. – С. 131–139.

71. Кувшинов В. А. Комментарий к Федеральному закону "О государственном регулировании внешнеэкономической деятельности" / В. А. Кувшинов // Внешняя торговля. – 1995. – № 11. – С. 6–13.

72. Кудряшов С. М. Международный коммерческий арбитраж в Швеции / С. М. Кудряшов // Журнал международного частного права. – 1994. – № 4 (6). – С. 30–39.

73. Лазарева Т. П. Цена как условие договора международной купли-продажи / Т. П. Лазарева // Проблемы международного частного права. – М., 2000. – С. 101–119.

74. Федоров Ю. И. Ответственность и иммунитет во внешних связях членов Российской Федерации / Ю. И. Федоров // Государство и право. – 1995. – № 12. – С. 79–83.

75. Хєда С. М. Особливості правового положення товариства з обмеженою відповідальністю (порівняльно-правовий аспект) / С. М. Хєда // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 9. – С. 51–53.

76. Хєда С. М. Переведення доміцилію юридичної особи в кризових ситуаціях / С. М. Хєда // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2001. – № 10. – С. 32–36.

77. Хлєстова И. О. Вопросы иммунитета государства в законодательстве и договорной практике Российской Федерации / И. О. Хлєстова // Проблемы международного частного права. – М., 2000. – С. 68–85.

78. Штефан О. О. Міжнародні угоди у цивільному судочинстві України / О. О. Штефан // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2003. – № 11. – С. 68–76.

3.3. Інформаційні ресурси

79. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.

80. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України "Урядовий портал України". – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

81. Портал Лига Закон : Законы Украины, последние новости Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ligazakon.ua/>.

82. Офіційний сайт Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. – Режим доступу : <http://www.legality.kiev.ua/>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит

5. Засоби діагностики успішності навчання:

вибіркове опитування здобувачів на лекціях за вивченим теоретичним матеріалом;

опитування з тем, призначених для самостійного опрацювання;

контроль за виконанням практичних робіт, їх захист (у тому числі, самостійно виконаних);

тестування та виконання письмових розрахункових робіт;

оцінка презентацій самостійно виконаних завдань у аудиторії, спільної (командної) роботи у малих групах.